

ALAPVETŐ JOGOK BIZTOSA
AZ ENSZ ÁLTAL AKKREDITÁLT NEMZETI EMBERI JOGI INTÉZMÉNY

Az alapvető jogok biztosa
mint OPCAT nemzeti megelőző mechanizmus

JELENTÉSE

az AJB-2799/2020. számú ügyben
az EMMI Aszódi Javítóintézet, Általános Iskola, Szakiskola és
Speciális Szakiskola látogatásával összefüggésben

*Előadók: dr. Rostás Rita
dr. Izsó Krisztina*

Érintett szerv:

- EMMI Aszódi Javítóintézet

2020.

**Az alapvető jogok biztosa mint OPCAT nemzeti megelőző mechanizmus
Jelentése az AJB-2799/2020. számú ügyben**

Előadó: dr. Rostás Rita

Összefoglaló

A nemzeti megelőző mechanizmus (a továbbiakban: NMM) feladatkörében eljáró alapvető jogok biztosa és két munkatársa 2020. május 21-én az EMMI Aszódi Javítóintézet, Általános Iskola, Szakiskola és Speciális Szakiskolába látogatott. A látogatás célja a COVID-19¹ fertőzés terjedésének megakadályozása érdekében tett intézkedések ellenőrzése, valamint annak vizsgálata volt, hogy az elrendelt korlátozások – látogatási és kijárási tilalom² – milyen változásokat idéztek elő a javítóintézeti nevelésre ítélt fiatalok körében.

Az alapvető jogok biztosa a 40/2020. (III. 11.) Korm. rendelettel kihirdetett veszélyhelyzetre tekintettel a látogatását előre bejelentette. A vizsgálat alatt a látogatócsoport tagjai védőfelszerelést viseltek.

A látogatócsoport tagjai megtekintették az elhelyezés körülményeit, az elkülönítés lehetőségét, és interjúkat készítettek az ott tartózkodó növendékekkel és munkatársakkal.

A javítóintézetben a takarítást, a mosást, a fertőtlenítést a járványveszélyben gyakoribbá tették, melyhez elegendő fertőtlenítő- és tisztítószer állt rendelkezésre. A belső iskolában és a műhelyekben zavartalanul folyt tovább az oktatás és a foglalkoztatás. Ahhoz azonban, hogy a Javítóintézet munkavállalói ezt biztosíthassák, átlagosan jelentős mennyiségű, egyes nevelők és gyermekfelügyelők esetében pedig már aggodalomra okot adó mértékű túlmunkát kellett teljesíteniük.

Az NMM megállapította, hogy a növendékek tájékozottak voltak a járványhelyzettel és annak megelőzésével kapcsolatban, megértették a fertőtlenítési szabályok, a látogatási tilalom bevezetésének okát. Többen jelezték azonban, hogy emiatt feszültebbek lettek. A vezetőség a rossz közérzet oldására változatos sportprogramokat, megnövelt telefonálási lehetőséget biztosított.

A járványhelyzetben szükségessé vált korlátozások miatt panasszal nem éltek a növendékek, fegyelmi vétséget amiatt nem követtek el.

1. Az eljárás megindulása

A 2011. évi CXLI. törvénnyel kihirdetett, kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés elleni egyezmény fakultatív jegyzőkönyvének (a továbbiakban: Jegyzőkönyv) „*célja egy olyan rendszer létrehozása, amelyben független nemzetközi és nemzeti testületek – a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés megelőzése céljából – olyan helyszínekre látogatnak el rendszeresen, ahol embereket fosztanak meg a szabadságuktól*”.³

A Jegyzőkönyv 3. cikke szerint valamennyi „*részes állam belföldi szinten létrehoz, kijelöl vagy fenntart egy vagy több látogató testületet (a továbbiakban: nemzeti megelőző mechanizmus) a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés megakadályozása érdekében*”.

¹ SARS-CoV-2 vírus okozta fertőzés, illetve megbetegedés

² Az országos tisztifőorvos a 13305-16/2020/EÜIG számú, márc. 17-én kelt határozata

³ Jegyzőkönyv 1. cikk.

Az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (a továbbiakban: Ajbt.) 2. § (6) bekezdése értelmében 2015. január 1-jétől az alapvető jogok biztosa látja el a Jegyzőkönyv 3. cikke szerinti nemzeti megelőző mechanizmus (a továbbiakban: NMM) feladatait, melynek teljesítése során, a szabadságuktól megfosztott személyekkel való bánásmódot panasz vagy beadvány hiányában is rendszeresen vizsgálja.⁴

Miután az Egészségügyi Világszervezet az új koronavírus okozta járványt nemzetközi közegészségügyi - járványügyi szükséghelyzetté nyilvánította, a „*kormány az élet- és vagyonbiztonságot veszélyeztető tömeges megbetegedést okozó humánjárvány következményeinek elhárítása, a magyar állampolgárok egészségének és életének megóvása érdekében Magyarország egész területére veszélyhelyzetet*”⁵ hirdetett ki. Ennek ideje alatt a járvány terjedését elősegítő tevékenységek korlátozhatóak.

A Kínzás és Más Kegyetlen, Embertelen vagy Megalázó Bánásmód vagy Büntetés Megelőző Albizottság⁶ által 2020. április 7-én elfogadott CAT/OP/10 számú Tanács⁷ (a továbbiakban: Tanács) iránymutatása szerint a kínzás, és a kegyetlen, embertelen, vagy megalázó bánásmód és büntetések tilalmát kivételes körülmények fennállása esetén, így a veszélyhelyzet során is biztosítani kell.⁸ Az egyes országokban működő nemzeti megelőző mechanizmusok maguk dönthetnek a járványhelyzetben az általuk legmegfelelőbbnek tartott intézkedésekről.⁹ A Tanács értelmében a nemzeti megelőző mechanizmusoknak a koronavírus-járvány során a társadalmi érintkezésekre vonatkozó korlátozások figyelembevételével kell gyakorolniuk a mandátumukat.¹⁰

1.1. A látogatás helyszínének kiválasztása

A Jegyzőkönyv 20. cikk e) pontjában biztosított jogkörömben eljárva az NMM feladatai teljesítése érdekében a felkeresni kívánt helyeket és a meghallgatni kívánt személyeket szabadon kiválaszthatom.

Az Ajbt. 1. § (2) bekezdése értelmében „*az alapvető jogok biztosa tevékenysége során – különösen hivatalból indított eljárások lefolytatásával – megkülönböztetett figyelmet fordít a) a gyermekek [...] valamint d) a leginkább veszélyeztetett társadalmi csoportok jogainak a védelmére*”. Az NMM kiemelt figyelmet szentelt az 1991. évi LXIV. törvénnyel kihirdetett, a Gyermekek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezményben (a továbbiakban: Gyermekek jogi Egyezmény) foglalt rendelkezések és az Egyezménnyel kapcsolatos iránymutatások megvalósulásának ellenőrzésére. Különösen fontos ezt azon gyermekek és fiatal felnőttek esetében vizsgálni, akik életútjában a szocializációs hiányok vagy más körülmények bűnelkövetéshez vezettek. A Gyermekek jogi Egyezmény 40. cikk 1. pontja szerint „*az Egyezményben részes államok elismerik a bűncselekmény elkövetésével gyanúsított, vádolt vagy abban bűnösnek nyilvánított gyermeknek olyan bánásmódhoz való jogát, amely előmozdítja a személyiség méltósága és értéke iránti érzékének fejlesztését, erősíti a mások emberi jogai és alapvető szabadságai iránti tiszteletét, és amely figyelembe veszi korát, valamint a társadalomba való beilleszkedése és abban építő jellegű részvétele elősegítésének szükségességét.*”

⁴ Az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (továbbiakban: Ajbt) 39/A. § és 39/B. § (1) bekezdés.

⁵ 40/2020. (III. 11.) Korm. rendelet a veszélyhelyzet kihirdetéséről 1.§.

⁶ Subcommittee on Prevention of Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (továbbiakban: SPT).

⁷ <https://undocs.org/CAT/OP/10>.

⁸ CAT/OP/10 Advice of the Subcommittee on Prevention of Torture to States Parties and National Preventive Mechanisms relating to the Coronavirus Pandemic (7 April 2020) (a továbbiakban: Advice of the SPT) <https://undocs.org/CAT/OP/10>. I/5. pont.

⁹ Advice of the SPT I/6. pont.

¹⁰ Advice of the SPT IV/11. pont.

Az alapvető jogok biztosa az Ajbt. 1. § (3) pontja alapján a 2007. évi XCII. törvénnyel kihirdetett, a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló egyezmény végrehajtásának segítésére, védelmére és ellenőrzésére is kiemelt figyelmet szentel. A javítóintézeti nevelésre ítélték között magasabb a különleges, a speciális szükségletű, a tanulási, magatartási zavarokkal élő gyermekek száma, gyakran éppen a pszichoszociális fogyatékossgal, a szocializációs hiány vezet a bűnelkövetéshez.

Az NMM a Javítóintézetben tett látogatást, melyet az alapvető jogok biztosa ebben a feladatkörében eljárva még nem vizsgált.

1.2. A nemzeti megelőző mechanizmus hatásköre

A Jegyzőkönyv 4. cikk 1. bekezdése értelmében a nemzeti megelőző mechanizmus Magyarország joghatósága és ellenőrzése alatt álló bármely olyan helyen látogatásokat folytathat, *„ahol az embereket valamely állami hatóság utasítására, kezdeményezésére, hozzájárulásával vagy elfogadásával megfosztják személyes szabadságuktól”*. A Jegyzőkönyv 4. cikk 2. bekezdése szerint a Jegyzőkönyv alkalmazásában szabadságelvonást jelent egy személy elhelyezése olyan *„környezetben, amelyet az illető valamilyen bírói, közigazgatási vagy más hatóság utasítására önként nem hagyhat el”*.

A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. tv. (Btk.) 108. § (1) bekezdése alapján *„fiatalkorúval szemben intézkedésként javítóintézeti nevelés is alkalmazható”*. A Btk. 120. § (1) bekezdése értelmében *„javítóintézeti nevelést a bíróság akkor rendel el, ha a fiatalkorú eredményes nevelése érdekében intézeti elhelyezése szükséges.”* *„A javítóintézeti nevelés végrehajtása alatt szünetel a fiatalkorú szabad mozgáshoz..., a tartózkodási hely szabad megváltoztatásához való joga”*.¹¹ Mindezek alapján a Javítóintézet tekintetében az alapvető jogok biztosának vizsgálati hatásköre az Ajbt. 39/B. § (1) bekezdése értelmében fennáll.

1.3. A látogatás célja

Az országos tisztifőorvos 2020. március 17-től a 13305-16/2020/EÜIG számú határozatában a 13305-8/2020/EÜIG számú alaphatározatot módosítva a látogatási tilalmat kiterjesztette a gyermekvédelmi szakellátást biztosító intézményekre és a javítóintézetekre, valamint ezzel egyidejűleg ezen intézményekből való kijárási tilalmat is elrendelt, mivel *„a fertőzés járványügyi jellegéből adódóan a zártabb közösségekben, intézményekben képes gyorsan elterjedni”*.¹²

Az NMM feladatainak teljesítése körében tájékozódni kívánt arról, hogy a 40/2020. (III. 11.) Korm. rendelettel kihirdetett veszélyhelyzet idején a javítóintézeti nevelésre ítélt fiatalkorúak vonatkozásában a koronavírus fertőzés elleni védelem milyen változást idézett elő, milyen intézkedéseket tettek a járvány terjedésének megelőzéséért.

1.4. Az érintett alapvető jogok

- *A jogállamiság elve*: „Magyarország független, demokratikus jogállam.” [Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés];
- *A kínzás, embertelen, megalázó bánásmód vagy büntetés tilalma*: „Senkit nem lehet kínzásnak, embertelen, megalázó bánásmódnak vagy büntetésnek alávetni, valamint szolgáltatásban tartani.” [Alaptörvény III. cikk (1) bekezdés];

¹¹ A büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv. tv.) 353. § a) és b) pont.

¹² Az országos tisztifőorvos a 13305-16/2020/EÜIG számú, márc. 17-én kelt azonnal végrehajtható határozatának indoklása.

- *A gyermek védelemhez és gondoskodáshoz való joga:* „Minden gyermeknek joga van a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz.” [Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdés];
- *A testi és lelki egészséghez való jog:* „Mindenkinek joga van a testi és lelki egészséghez. Az (1) bekezdés szerinti jog érvényesülését Magyarország [...] az egészségügyi ellátás megszervezésével, a sportolás és a rendszeres testedzés támogatásával [...] segíti elő.” [Alaptörvény XX. cikk (1), (2) bekezdés].

1.5. Az alkalmazott nemzeti és nemzetközi jogszabályok, állásfoglalások, iránymutatások

- *Magyarország Alaptörvénye;*
- *2013. évi CCXL. törvény* a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról (a továbbiakban: Bv. tv.);
- *2012. évi I. törvény* a munka törvénykönyvéről (a továbbiakban: Mt.);
- *2012. évi C. törvény* a Büntető Törvénykönyvről (a továbbiakban: Btk.);
- *2012. évi CLXXX. törvény* az Európai Unió tagállamaival folytatott bűnügyi együttműködésről (a továbbiakban: EU Bűnügyi együttműködés)
- *2011. évi CXI. törvény* az alapvető jogok biztosáról (a továbbiakban: Ajbt.);
- *2011. évi CXLIII. törvény* a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés elleni egyezmény fakultatív jegyzőkönyv kihirdetéséről (a továbbiakban: Jegyzőkönyv);
- *2007. évi XCII. törvény* a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló egyezmény és az ahhoz kapcsolódó fakultatív jegyzőkönyv kihirdetéséről (a továbbiakban: CRPD);
- *1997. évi XXXI. törvény* a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról (a továbbiakban: Gyvt.);
- *1991. évi LXIV. törvény* a New Yorkban 1989. november 20-án kelt, a Gyermekek jogairól szóló Egyezmény kihirdetéséről (a továbbiakban: Gyermekek jogi Egyezmény);
- *1/2015. (I. 14.) EMMI rendelet* a javítóintézetek rendtartásáról (a továbbiakban: EMMI rendelet);
- *90/2020. (IV. 5.) Korm. rendelet* a veszélyhelyzet kihirdetésével összefüggésben egyes büntetés-végrehajtási szabályok módosításáról;
- *40/2020. (III. 11.) Korm. rendelet* a veszélyhelyzet kihirdetéséről (a továbbiakban: Korm. rendelet);
- *257/2000. (XII. 26.) Korm. rendelet* a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvénynek a szociális, valamint a gyermekjóléti és gyermekvédelmi ágazatban történő végrehajtásáról (a továbbiakban: Korm. rendelet a közalk. tv. végrehajtásáról);
- 13305-47/2020/EÜIG számú határozata az országos tisztifőorvosnak (2020. V. 18.);
- 13305-16/2020/EÜIG számú határozata az országos tisztifőorvosnak (2020. III. 17.);
- 13305-8/2020/EÜIG számú határozata az országos tisztifőorvosnak (2020. III. 8.);
- A kínzás és embertelen vagy megalázó büntetések vagy bánásmód megelőzésére alakult Európai Bizottság sztenderdjei. CPT/Inf/E (2002) 1 – Rev. 2015 (a továbbiakban: CPT/Inf);
- Advice of the Subcommittee on Prevention of Torture to States Parties and National Preventive Mechanisms relating to the Coronavirus Pandemic (7 April 2020) (a továbbiakban: Advice of the SPT).

1.6. A látogatás módszere

A látogatás a veszélyhelyzetből fakadó felkészülés biztosítása, valamint a fogvatartottak és a látogatócsoport tagjainak a vírusfertőzéssel szembeni védelme érdekében előre bejelentett módon történt. A Tanácsban rögzített 'do no harm' elvnek¹³ megfelelően a látogató csoport tagjai teljes testet borító egyszer használatos, kapucnis védőoverallt, gumikesztyűt, védőszemüveget és maszkot viseltek. A megbeszélések jelentős részét a szabadban folytatták. A látogatócsoport a személyes meghallgatások és a tájékoztatások során ügyelt a biztonságos távolság megtartására.

A látogatás során alkalmazott módszerek:¹⁴

- a látogatócsoport tagjai megvizsgálták az elhelyezés körülményeit („intézménybejárást” végeztek), fotókat készítettek az alábbi fókuszpontokkal:
 - az épület, a helyiségek felszereltsége állapota, alkalmassága, az elkülönítés lehetősége fertőzésveszély fellépése, karantén szükségessége esetén,
 - a környezet és a személyes higiéné biztosítása, fertőtlenítés, a vírusfertőzés terjedésének akadályozása,
 - az oktatáshoz való hozzáférés, a foglalkoztatás körülményei a veszélyhelyzetben;
- adatokat kértek be;
- személyes meghallgatásokat végeztek, félig strukturált interjúkat vettek fel bizalmas körülmények között a növendékekkel, és a Javítóintézet munkatársaival az alábbi témakörökben:
 - a járványhelyzet milyen változásokat, megszorításokat idézett elő;
 - tanulás, foglalkoztatás, a szabadlevegőn való tartózkodás a veszélyhelyzetben;
 - az egészségügyi ellátás és a fejlesztések alakulása; nehézségek és megoldási javaslatok az egészségügyi veszélyhelyzetre tekintettel;
 - kapcsolattartás és annak módosulása a járványügyi veszélyhelyzetben a korlátozott kijárással és annak feloldásával összefüggésben.

A látogatócsoport a helyszíni vizsgálata során 6 növendéket és 4 alkalmazottat hallgatott meg.

1.6. Szankció tilalma

A Jegyzőkönyv 21. cikke értelmében semmilyen hatóság és tisztviselő nem rendelhet el, nem alkalmazhat, nem engedélyezhet, és nem tűrhet el semmilyen személy vagy szervezet elleni szankciót, ha az illető a nemzeti megelőző mechanizmussal akár valós, akár hamis információkat közölt, és az adott személyt vagy szervezetet semmiféle más jellegű hátrány sem érheti.

1.7. A látogatás időpontja

2020. május 21.

1.8. A látogatás résztvevői

Dr. Kozma Ákos az alapvető jogok biztosa
Dr. Rostás Rita pszichológus, pedagógus
Dr. Izsó Krisztina jogász

¹³ Advice of the SPT I/4. pont.

¹⁴ Vö.: Ajb. 39/B. § (2), (3) bekezdés.

2. A tényállás és megállapítások

2.1. Az intézmény alapadatai

A kormányzat 1882-ben megvásárolta a bezárt aszódi cukorgyár 35 hektáros területét, ahol megkezdte Magyarország első javító intézetének kialakítását. 1884 augusztusában költözhetett be az első növendékcsoport az Aszódi Javítóintézetbe¹⁵.

A Javítóintézet látogatáskor érvényes Alapító okirata 2019. április 1-jén lépett hatályba. A Javítóintézet irányító szerve az Emberi Erőforrások Minisztériuma, fenntartója és az átruházott irányítási hatáskörök gyakorlója a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság (a továbbiakban: SZGYF)¹⁶. Működéséért az SZGYF főigazgatója által 2016-ban kinevezett igazgató felel. Az igazgató munkáját az igazgatóhelyettes segíti. Az igazgatóhelyettes alá tartoznak az otthoncsoportok, melyeket az otthonvezető, az iskola, a tanműhelyek és a tangazdaság, amit az iskolavezető irányít. A Javítóintézet honlapján csak az iskolai részlegre vonatkozó, 2017. október 15-én kelt Szervezeti és Működési Szabályzat érhető el¹⁷.

A Javítóintézet alaptevékenysége a bíróság által javítóintézeti nevelésre utalt fiúk számára ellátást, nevelést, utógondozást, továbbá nappali rendszerű általános - és szakiskolai oktatás-nevelést, valamint felnőttoktatást biztosítson¹⁸.

2.2. Az ellátottak köre

2.2.1. A növendékek életkora

Javítóintézeti nevelést tizenkettő és húsz év közötti, bűncselekményt elkövetett fiataalkorúak esetében rendelhet el a bíróság.¹⁹ A tizenkettedik és tizennegyedik életév között csak kivételesen, néhány különösen súlyos bűncselekmény elkövetése esetében büntethető a gyermek, amennyiben az elkövetéskor rendelkezett a bűncselekmény következményeinek felismeréshez szükséges belátással.²⁰

A Javítóintézetben még nem volt 14 évesnél fiatalabb gyermek. Ennek oka, hogy ide csak jogerős ítélettel kerülhetnek a bűnelkövetők, és a nyomozás, az eljárás lefolytatása is időbe kerül – magyarázza az egyik, lassan már 4 évtizede az intézményben dolgozó vezető. A Javítóintézetben kizárólag javítóintézeti nevelésre ítélt fiúk tartózkodtak. Utógondozottként ellátott fiatal sem a látogatás idején, sem a 2020-as évben nem volt az intézményben. A látogatáskor jelenlévő növendékek átlagéletkora 18 év 3 hónap volt. A legfiatalabb elítélt 14 éves és 7 hónapos, a legidősebb egy hónap híján 21 éves volt. A Javítóintézetben élők 43%-a, 19 fiatal nem töltötte be a 18. életévét.

¹⁵ Asztalos Tamás: Az Aszódi Javítóintézet története. A kezdetektől napjainkig. Az EMMI Aszódi Javítóintézet, Általános Iskola, Szakiskola és Speciális Szakiskola kiadása, 2019.

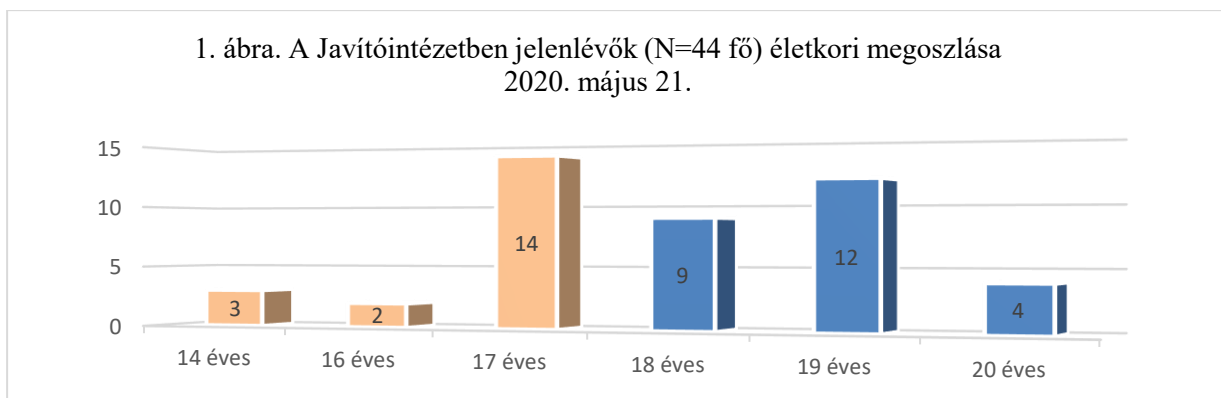
¹⁶ Alapító okirat 3.1., 3.2. és 3.3.2. pont.

¹⁷ https://www.aszod-afi.hu/pdf/iskola_szmsz_2017.pdf.

¹⁸ Alapító okirat 4.3.1., 4.3.3. 4.3.4. és 4.3.6. pont.

¹⁹ Vö: Btk. 105.§ (1) bekezdés: „Fiataalkorú az, aki a bűncselekmény elkövetésekor tizenkettedik életévét betöltötte, de a tizennyolcadikat nem.” 120. § (1) bekezdés: „Javítóintézeti nevelést a bíróság akkor rendel el, ha a fiataalkorú eredményes nevelése érdekében intézeti elhelyezése szükséges. Javítóintézeti nevelés nem rendelhető el azzal szemben, aki az ügydöntő határozat meghozatalakor huszadik életévét betöltötte.”

²⁰ Vö.: Btk. 16. §.

2.2.2. A Javítóintézet telítettsége

A látogatás napján a 160 férőhelyes intézményben 85 férőhely volt feltöltve, vagyis 53,12% volt a kihasználtság. Az utóbbi 7 év statisztikáját áttekintve²¹ ennyire alacsony férőhely-kihasználás még nem fordult elő. A telítettség átlagos éves értékei 65,1% (2013. év) és 88,96% (2017. év) között mozogtak. Az áttekintett időszakban túltelítettség egyetlen hónapban sem volt.

A jelenlévők száma alig haladta meg a férőhely negyedét, mindössze 44 növendék tartózkodott az intézetben. 15-en eltávozáson, szabadságon voltak, 5-5 fő letartóztatásban az előzetes fogvatartási helyén, illetve a büntetés-végrehajtás intézeteiben és 16-an engedély nélkül voltak távol.

1. táblázat. A Javítóintézet férőhelyei (N=160 db) betöltöttségének alakulása 2020. május 21-én	
betöltött férőhely	85 db (53,125%)
jelen volt	44 (26,66%)
eltávozáson, szabadságon volt	15 (9,375%)
előzetes letartóztatásban	5 (3,125%)
büntetés-végrehajtás intézeteiben	5 (3,125%)
engedély nélkül távol	16 (10%)

Az engedély nélkül távollévők között akadt, aki több, mint két éve vagy lassan két éve volt szökésben, és volt, aki 1,5 hónapja ment el. Az igazgató magyarázata szerint leginkább az eltávozásról nem jönnek vissza a fiúk. A látogatás évében összesen 47 esetben fordult elő engedély nélküli távollét. Az igazgató feltételezése szerint a tartósan távollévők között többen alkalmanként külföldön tartózkodhattak. Feltehető, hogy a tartósan távollévő fiatalok esetében jelentős a bűnisméltés veszélye, hisz legális körülmények között idehaza sem tanulni, sem dolgozni nem tudnak. Annak is kicsi a valószínűsége – megfelelő iskolai végzettség és nyelvtudás hiányában –, hogy külföldön tudjanak egzisztenciát teremteni maguknak. **Megfontolandó ilyen esetekben az európai elfogatóparancs kibocsátása²².**

Az eltávozáson lévők viszonylag magas aránya a veszélyhelyzettel volt összefüggésben. **Azokat a növendékeket, akik a veszélyhelyzet időpontjában távol voltak, az igazgató nem engedte vissza az intézetbe, ezzel is csökkentve a fertőzésveszélyt.** Az intézet igazgatója 13 esetben szakította félbe a javítóintézeti nevelés végrehajtását. Ez az intézkedés megfelelt a

²¹ Forrás: https://www.aszod-afi.hu/pdf/feladatellatas/ferohely_kihasznalas_2013_2019.pdf

²² EU Bűnügyi együttműködés 25. § * (1) A terhelttel szemben - feltéve, hogy a bűncselekmény tárgyi súlya ezt indokolja - a bíróság európai elfogatóparancsot bocsáthat ki az Európai Unió valamely tagállamában történő elfogása és átadása érdekében büntetőeljárás lefolytatása, illetve szabadságvesztés büntetés vagy szabadságelvonással járó intézkedés végrehajtása céljából.

90/2020-as kormányrendelet 8. § (2) bekezdésében meghatározott, a javítóintézeti nevelés végrehajtásának veszélyhelyzetben alkalmazandó különös szabályainak. Az igazgató kiemelte, hogy az intézkedésével a fertőzésveszély elhárításán túl azt is meg akarta előzni, hogy bűnbakként tekintsenek azokra a fiatalokra, akik a szabadságuk alatt esetleg vírushordozó személyekkel találkozhattak, és őket okolják az esetleges kötelező megelőző intézkedések, vagy a vírus intézetbe való behurcolása miatt.

A jelenlévő növendékek 63,63%-a előzetes letartóztatásból került Aszódra. A bűncselekmény elkövetésekor 43%-uk gyermekvédelmi szakellátásban élt.

A Javítóintézetben külföldi állampolgár nem volt.

2.2.3. A növendékek csoportjai

A javítóintézeti nevelés tartama egy évtől négy évig terjedhet.²³ Aszódon egy fiú a látogatás napján került felvételre, míg a legrégebb óta ott élő 2016. május 12-én érkezett, vagyis a Javítóintézetben tartózkodása néhány nappal már meghaladta a 4 évet, de mivel 9 alkalommal összességében több mint egy évet engedély nélkül távol volt, mely idő nem számít bele a javítóintézeti nevelés időtartamába, még nem töltötte le a büntetését.

Átlagosan 14 hónapja éltek a Javítóintézetben a látogatás napján az intézetben tartózkodók.

2. táblázat. A Javítóintézet csoportjai			
	csoporthlétszám	átlagéletkor	bekerülés óta eltelt átlagos idő
1. csoport	4 fő	15 év 4 hónap	6 hónap
2. csoport	8 fő	17 év 8 hónap	21 hónap
3. csoport	8 fő	17 év 8 hónap	9,5 hónap
9. csoport	5 fő	19 év 4 hónap	32 hónap
12. csoport	5 fő	19 év 6 hónap	7,5 hónap
PP csoport	7 fő	18 év 5 hónap	13 hónap
B/2. csoport	5 fő	17 év 7 hónap	1 hónap
B/3. csoport	2 fő	18 év 2 hónap	32 hónap

A látogatáskor a Javítóintézetben 8 csoportba sorolva éltek a fiatalok. Nyolc növendéknél több egyetlen csoportban sem volt együttesen elhelyezve, ami megfelelt a Gyvt. előírásának²⁴.

A pszichopedagógiai (továbbiakban PP) csoportban „*a peremhelyzetre került, markánsabb karaktertorzulást mutató alkohol vagy drogfüggő fiatalok terápiás gondozása valósul meg*”²⁵. A csoportban volt sajátos nevelési igényű, neurológiai és pszichés betegséggel élő fiatal is. Ebben a csoportban sem érte el a létszám a Gyvt. fent idézett 66/M §-ában megengedett 8 főt. Az alacsonyabb létszám lehetőséget teremt arra, hogy a CRPD elvárásainak megfelelően²⁶ a csoport tagjai többlet figyelmet, gondoskodást kapjanak.

Az 1. csoport életkori specializációt valósított meg, 16 évesnél fiatalabb gyermekek csak ebben a csoportban voltak elhelyezve. A három 14 éves fiú mellé az igazgató – élve a Bv. tv.²⁷ által megengedett lehetőséggel – egy 16 éves fiút osztott be.

²³ Btk. 120. § (2) bekezdés.

²⁴ Gyvt. 66/M. § (3) bekezdés: „*A javítóintézetben a fiatalok nevelését, ellátását legfeljebb tizenkettő fős csoportokban kell biztosítani. Az értelmi fogyatékossgal élő, szenvedélybeteg vagy súlyos beilleszkedési zavarokkal, személyiségzavarokkal küzdő fiatalok számára létrehozott speciális csoportokban legfeljebb nyolc fő helyezhető el.*”

²⁵ Forrás: https://www.aszod-afi.hu/igazgatoj_koszonto.html

²⁶ Vö. „*A fogyatékossgal élő személyek tényleges egyenlőségének előmozdításához és eléréséhez szükséges különleges intézkedések a jelen Egyezmény értelmében nem tekintendők hátrányos megkülönböztetésnek*”. CRPD. 5 cikk. 4. bekezdés.

²⁷ Bv. tv. 348. § (3) bekezdés: „*A tizenhatodik életévüket be nem töltött és a tizenhatodik életévüket betöltött javítóintézeti nevelteket a javítóintézetben külön lakóegységben kell elhelyezni, kivéve ha a fiatalok érdekében az igazgató ettől eltérően rendelkezik.*”

2.2.4. Befogadás és kikerülés az intézetből

Az emberi erőforrások minisztere az országos tisztifőorvos 13305-16/2020/EÜIG számú határozatában foglaltak végrehajtáshoz kiadott útmutatójában hangsúlyozta, hogy a látogatási tilalom nem jelent egyben felvételi zárlatot a gyermekvédelmi szakellátást biztosító intézményekben. A Javítóintézetbe érkező új növendéket be kell fogadni.²⁸ A 90/2020. kormányrendelet szerint a befogadást követően akkor van szükség intézkedésre, járványügyi megfigyelésre, ha a fiatal egészségügyi állapota ezt szükségessé teszi.²⁹

A B-vel jelzett csoportok a befogadó csoportként működtek. A Javítóintézetbe kerülést követően a B/2-es csoportba helyezték a növendékeket. Ebbe a csoportban ketten márciusban, hárman májusban érkeztek. Volt, aki önként vonult be, volt, akire a rendőrök találtak rá, és a gyámja kísérte be. A meghallgatott fiatalok érkezésüket követően egyszemélyes, elkülönített elhelyezésbe kerültek, és 24 órán belül megvizsgálta őket az orvos. Az általános kérdéseken túlmenően az orvos a koronavírus-fertőzéssel kapcsolatos kérdéseket is feltett, vett torokváladékot, bár azt egyikük sem tudta, hogy milyen célból. A pszichológus minden újonnan érkezettel 24 órán belül felvette a kapcsolatot, jelezte, hogy hamarosan újra keresi őket, és tájékoztatta őket arról, hogy ők is kérhetik, ha találkozni szeretnének vele. A járványhelyzettel kapcsolatosan szóbeli eligazítást kaptak. Az egyik fiatal saját kérésére három nap után került be a csoportszobába az elkülönített elhelyezésből, egy másik esetében ez az érkezést követő napon megtörtént.

A Bv. tv.³⁰ legfeljebb egy hónapnyi időtartamig teszi lehetővé a befogadó csoportban való tartózkodást. Ennyi idő alatt kell az igazgatónak vagy a feladattal megbízott helyettesének meghatározni a személyiségvizsgáló munkacsoport szakértőinek javaslatára alapozva azt, hogy melyik csoport biztosítaná a leginkább a fiatal reszocializációját. A Javítóintézet honlapján is az olvasható, hogy a nem átjárható befogadó csoportban „*egy hónap időtartam alatt ismerkednek meg neveltjeink jogaikkal, kötelességükkel, oktatási- képzési lehetőségeikkel, a szakszakkal*”³¹.

A befogadások folytatása összhangban volt a veszélyhelyzetet szabályozó rendelkezésekkel. Ugyanakkor a márciusban befogadott növendékeket legkésőbb áprilisban a végleges csoportjukba kellett volna helyezni. Az áthelyezés elmaradásának oka lehetett részben a befogadó csoport alacsony létszáma. Másrészt, hogy a veszélyhelyzet alatt azok a külső programok, melyekből a befogadó csoportban elhelyezettek ki vannak zárva, minden ellátott számára szüneteltek. **A járványveszélyben** elrendelt látogatási tilalom és kijárási korlátozás feszültségkeltő hatását kompenzálhatta a megszokott társak között való tartózkodás, így az NMM kivételesen **indokolhatónak és elfogadhatónak találta az egyhónapos áthelyezési határidő kitolódását.**

A B/3-as csoport működése is zártabb a többinél, oda a szökésről visszatérőket, vagyis az ismételten befogadásra kerülő növendékeket helyezték, különösen akkor, ha úgy ítélték meg, hogy továbbra is fennállt az engedély nélküli távozás veszélye.

A veszélyhelyzet időtartama alatt 10 növendéket bocsátottak el. Négyen elérték a 21. életévüket, három-három növendék letöltötte a javítóintézeti nevelés időtartamát, illetve bírói végzés alapján ideiglenesen lett elbocsátva. Egyetlen esetben sem maradt a járványhelyzet miatt olyan növendék az intézményben, aki elbocsátható lett volna.

²⁸ Emberi erőforrások minisztere: „Útmutató az Országos Tisztifőorvos határozatában foglaltak végrehajtásához” Budapest, 2020. márc. 19. 3-4. old.

²⁹ Lásd: 90/2020. (IV. 5.) Kormányrendelet a veszélyhelyzet kihirdetésével összefüggésben egyes büntetés-végrehajtási szabályok módosításáról 8. §. (6) bekezdés.

³⁰ Bv. tv. 350. § (1) bekezdés: „A befogadott fiatalok elhelyezésére a javítóintézet befogadó csoportot működtet, ahol a fiatalok a végleges csoportba helyezéséről szóló döntés meghozataláig - legfeljebb azonban egy hónapig - tartózkodik.”

³¹ Forrás: https://www.aszod-afi.hu/igazgatoi_koszonto.html

A járványhelyzettel összefüggésben a növendékek bekerülésével, elbocsátásával, csoportokba helyezésével és az intézkedés félbeszakításával kapcsolatosan alapvető joggal összefüggő visszaságra utaló körülményt a látogatócsoport nem észlelt.

2.3. Személyi feltételek

2.3.1. A csoportokhoz beosztott munkatársak

Az engedélyezett 172 álláshelyből 137 hely volt betöltve.

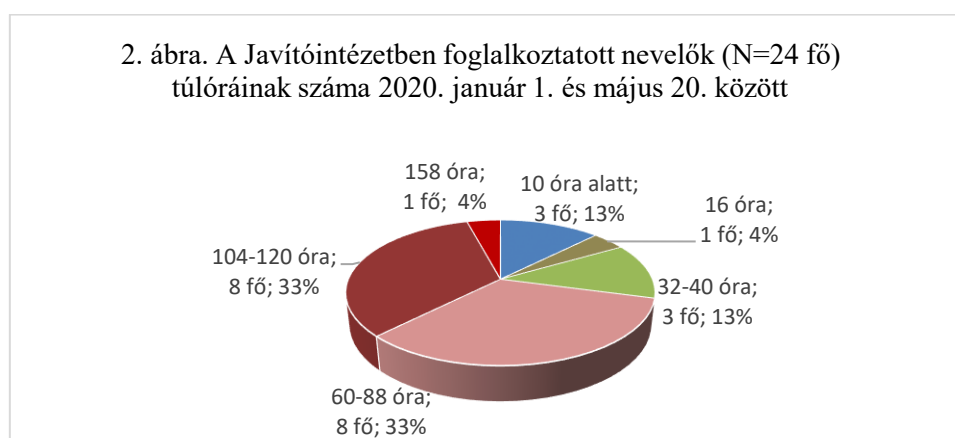
Az EMMI rendelet szerint a csoportokhoz legalább 2 nevelőt, és 3 gyermekfelügyelőt kell beosztani.³²

	1. csop	2. csop	3. csop	9. csop	12. csop	PP csop.	Bef/2	B/3
nevelő	3	2	2	2	2	6	3	2
gyermekfelügyelő	4	3	3	2	6	5	2	8

A táblázatból látható, hogy valamennyi csoport esetében megfelelő volt a beosztott nevelők száma. Három, köztük a befogadó és a PP csoportba is, a kötelezően előírtnál több nevelő volt besorolva. A PP csoporthoz beosztott munkatársak magas létszáma megeremti annak a lehetőségét, hogy a már a 2.2.3. alfejezetben is jelzett többlet gondoskodást és fejlesztést megkaphassák az oda beosztott szociális deficitekkel, pszichés diszfunkcióval, neurológiai betegségekkel küzdő fiatalok. A csoportokhoz közvetlenül beosztott nevelőkön túl még 2 további nevelő is alkalmazásban állt.

A javítóintézeti nevelőknek heti 30 órát kell a munkahelyükön a gyermekekkel, fiatal felnőttekkel foglalkozva tölteni³³. Miközben a vezetői tájékoztatás szerint az alkalmazottak száma a mintegy 50%-os feltöltöttség mellett működtetéshez elegendő, a 2020-as év első öt hónapjában, a látogatás napjáig teljesített túlórák nem ezt támasztották alá.

Az év első két hónapjában összesen átlagosan 27,5 óra túlmunkát végeztek a nevelőtanárok, ami a veszélyhelyzetben kissé magasabb lett. Márciusban és áprilisban együttesen átlagosan 34 túlóra jutott egy személyre, ami már meghaladta a növendékek között töltendő egy heti kötelező munkaidőt. A májusi törthónapban a látogatás idejéig a munkatársak átlagban 14 túlmunkaórát teljesítettek. Jelentős egyéni különbség alakult ki a vizsgált időszakban nevelők között, a személyenként összesített túlórák számát az alábbi kördiagram mutatja be.

³² Lásd 1. melléklet az 1/2015. (I. 14.) EMMI rendelethez. A vezetők, pedagógusok és a nevelő-gondozó munkát segítő más dolgozók létszáma.

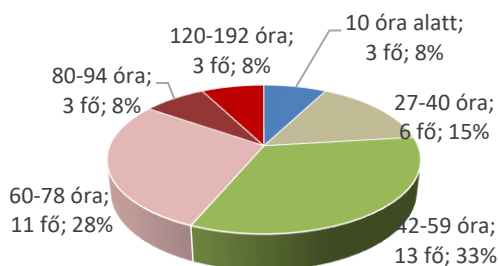
³³ Lásd: Korm. rendelet a közalk. tv. végrehajtásáról 7/A. §- (1) bekezdés b) pont.

A nevelők több, mint a kétharmadának az év nem egészen 5 hónapja alatt teljesített túlóráinak száma meghaladta a 60 órát, 1/3-uk 100 óránál is több túlmunkát végzett, egyikük 158 túlórát ért el. Gyermekkel töltendő idővel számolva a 120 óra 4 heti, a 158 óra, több mint 5 hétnyi pluszmunkát jelent.

A csoportok számához viszonyítva összességében elegendő gyermekfelügyelő állt alkalmazásban, azonban a fenti 3. táblázatban látható, hogy a befogadó és a 9. csoporthoz csupán két-két gyermekfelügyelő rendeltek, ami nem elégséges, nem felelt meg a jogszabályi³⁴ követelményeknek. A csoportokhoz rendelt gyermekfelügyelőkön túl, még további 6, összesen 39 gyermekfelügyelő állt alkalmazásban.

A gyermekfelügyelők körében a veszélyhelyzet ideje alatt, március és április hónapban a nevelőkhöz hasonló szintű egy főre jutó átlagos túlmunka keletkezett, az egy főre jutó átlag a két hónapban 32 óra volt. A 2020-as évre vonatkozó személyenkénti összesítés után látható, hogy a gyermekfelügyelők között is voltak, akik számára nagyon megterhelő volt az év első öt hónapja.

3. ábra. A Javítóintézetben foglalkoztatott gyermekfelügyelők (N=39 fő) túlóráinak száma 2020. január 1. és május 20. között

A gyermekfelügyelők közel fele teljesített 60 túlmunka óránál többet az év első öt hónapjában. Nekik 40 órás munkahét teljes idejét a gyermekek között kell tölteni, így a 80 órányi túlmunka náluk kétheti, a 120 óra 3 heti többletmunkát jelent. Egy-egy gyermekfelügyelő 180, illetve 192 órával dolgozott többet a kötelezően előírtnál, ők a vizsgált időszak alatt már 4 hétnél több túlmunkaórát teljesítettek, és megközelítették az Mt. által maximálisan elrendelhető rendkívüli munkaidő felső határának (évente $250+150=400$ óra³⁵) felét.

A túlórák intézeti szinten mutatkozó átlagos mértéke magas. Az egyes munkavállalók esetében kialakult egyedi értékek pedig elérik azt a szintet, melyek mellett már nem biztosítható elegendő idő a pihenésre, rekreációra. A COVID-19 világjárvány számos korábban nem ismert bizonytalansági tényezőt, nehezen kezelhető stresszforrást hordozott magában, melyek hatása a fáradt munkavállalók pszichés állapotát tovább ronthatta, nehezíthette a mindennapos élethelyzetekkel való megküzdési képességet. A szükséges pihenőidő hiánya, a frusztráltság csökkenti a munkahelyi teljesítményt, akadályozza a növendékek felé irányuló empatikus, türelmes viszonyulást.

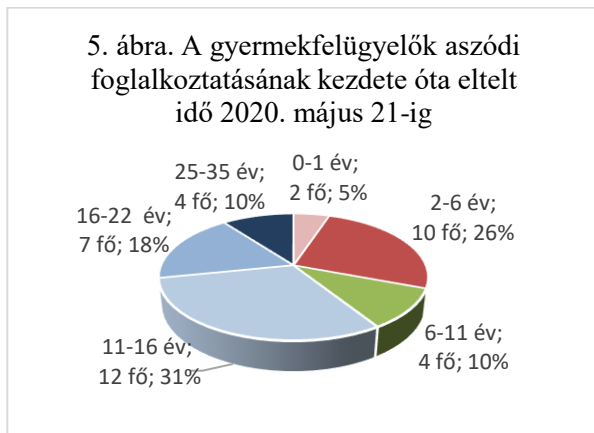
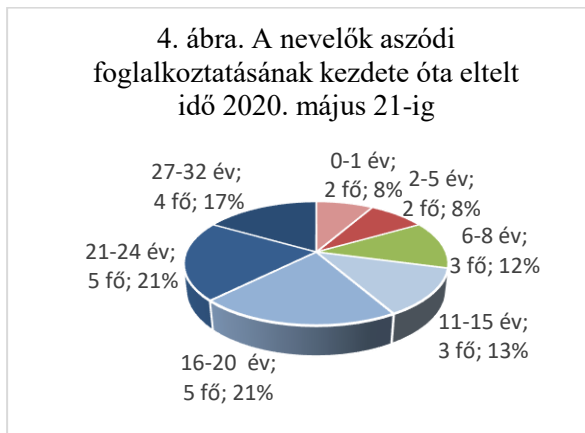
A Javítóintézet munkatársainak nagymértékű túlmunkája aggodalomra ad okot mind a munkavállalók kimerülése, pszichés- és fizikai jóllétének megőrzése szempontjából, mind a növendékekkel szemben tanúsított bánásmódra való hatása miatt.

³⁴ Lásd: EMMI rendelet 1. számú melléklete: A vezetők, pedagógusok és a nevelő-gondozó munkát segítő más dolgozók létszáma.

³⁵ Mt.109. §. (1), (2) bekezdés.

2.3.2. A fluktuáció az intézetben

A nevelők közel háromnegyede, a gyermekfelügyelők 59%-a több, mint 10 éve az intézményben dolgozik.

Az adatok azt mutatják, hogy nincs jelentős fluktuáció sem a nevelők, sem a gyermekfelügyelők körében. Megelégedettségre ad okot, hogy mind a nevelők, mind a gyermekfelügyelők tapasztaltak, hosszú évek óta a Javítóintézet állományában vannak. Mindössze két-két olyan nevelő, illetve gyermekfelügyelő volt a látogatás idején, aki az utóbbi egy éven belül került felvételre.

A munkatársak egy részének az ismeretei a munkába lépésük előtti időszakra is kiterjedt, „hivatásmemóriájukban” a gyermekként szerzett információkat is tárolták. Például az igazgató édesapja is vezető pozíciót töltött be a Javítóintézetben.

2.3.3. További munkakörök

Az EMMI rendelet szerint 40 ellátottként kötelező 1 pszichológus alkalmazása, szükség van 10 tanárra vagy tanítóra az intézményben, és 4 csoportonként 1 utógondozóra. Az alkalmazott gyógypedagógusok vagy fejlesztőpedagógusok, illetve a szakoktatók száma a feladatoktól függően, helyi döntés alapján változhat.³⁶

A Javítóintézet 3 pszichológust alkalmazott, ami a férőhely szerint nem, de a feltöltött létszám alapján elegendő volt, hiszen a 2019-es évben sem volt olyan magas telítettség, ami a negyedik pszichológus munkáját indokolta volna. Az egyik pszichológus lassan negyedszázada az intézet munkatársa volt, a másik három éve állt alkalmazásban, a harmadik a látogatást megelőző évben lépett be. A pszichológusok nem végeztek túlmunkát a látogatás évében.

A 4 csoportonként 1 utógondozó biztosítva volt, az ő esetünkben sem keletkezett túlóra.

A szakoktatók számát nem rögzíti a jogszabály. Az alkalmazásban álló öt szakoktató nem volt túlterhelt a vizsgált időszakban.

A jogszabályban előírt 10 tanár helyett csupán 5 pedagógus végzett szakos tanítást, további 1 általános iskolai tanár képesítésű tagintézmény-vezetőként állt alkalmazásban. Egy középiskolai tanár, 3 általános iskolai tanár egy tanító állt 2019-ben alkalmazásban³⁷ Ők átlagosan az év első 5 hónapjában 74,8 túlmunkaórát teljesítettek. Ketten 10, illetve 19 órát, egyikük 57, és ketten 100-nál több, 119 és 169 órával haladta meg a teljesítendő óraszámot. A túlterhelésnek kitüntetett szerepe van a kiegésző kialakulásában, a fáradtság jelentősen csökkenti az empátikus hozzáállást, gyakrabban léphet fel türelmetlenség, magában hordozza a rossz

³⁶ Lásd: 1. melléklet az 1/2015. (I. 14.) EMMI rendelethez. A vezetők, pedagógusok és a nevelő-gondozó munkát segítő más dolgozók létszáma.

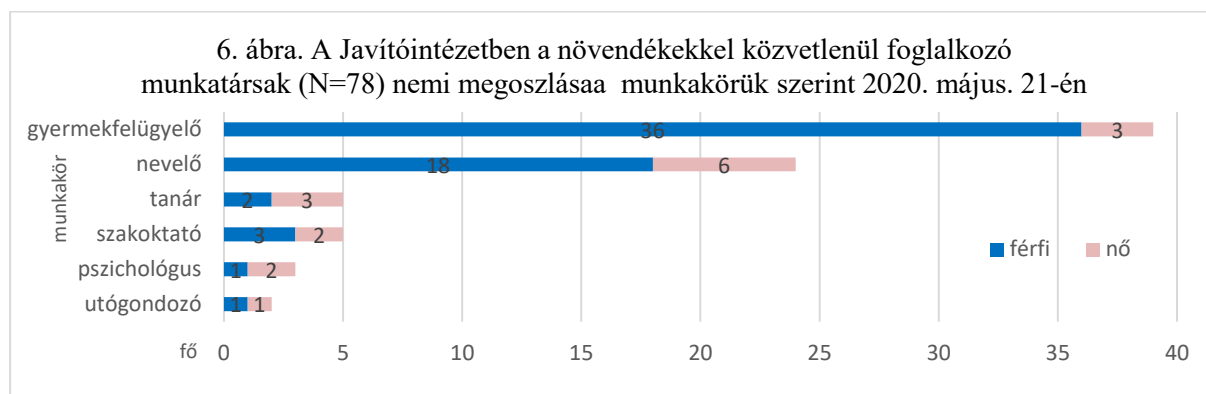
³⁷ Lásd: Fő munkaviszony keretében, pedagógus-munkakörben alkalmazott pedagógusok számának nyitóállománya a pedagógus képesítés és munkakör szerint (fő) – összesítő táblázat. Forrás: [https://www.kir.hu/KIR2_INFO/pub/Index/038203\(file:///C:/Users/rosta/Downloads/export038203_2020629.pdf\)](https://www.kir.hu/KIR2_INFO/pub/Index/038203(file:///C:/Users/rosta/Downloads/export038203_2020629.pdf)).

bánásmód kialakulásának a veszélyét.³⁸ A nevelőkhöz és a gyermekfelügyelőkhöz hasonlóan **az oktató munkát végző pedagógusok esetében is aggodalomra ad okot a teljesített nagy mennyiségű túlmunka.**

A Javítóintézet működésének biztosításában a 24 órás ügyeleti diszpécser szolgálatnak is szerepe volt. A napi ügyeletet naposok és rendészek együttesen látták el, általában 1-1 rendész teljesített szolgálatot a naposok mellett. A rendészek részt vettek a BVOP képzésében.

2.3.4. A munkatársak nemi megoszlása

A növendékekkel közvetlenül 78 felnőtt foglalkozott, 78%-uk férfi volt. A férfiak irányába eltolódott nemi megoszlást indokolja, hogy a Javítóintézetbe csak fiúk helyezhetők.

A férfi szerepminta közvetítése hangsúlyosan fontos a kamasz illetve a fiatal felnőttkorba lépő fiúk számára. Ugyanakkor szükséges, hogy a zárt körülmények között nevelkedő fiúk rendszeresen találkozzanak női munkavállalókkal. Követendő gyakorlat, hogy a táblázatban áttekintett valamennyi munkakörben foglalkoztattak nőket. A Javítóintézet csoportjai közül azonban csak háromban, az 1-es, 12-es, és a PP csoporthoz tartozott női alkalmazott. A Kínzást és az Embertelen vagy Megalázó Bánásmódot vagy Büntetést Megelőzni Hivatott Európai Bizottság (CPT) a fogvatartási helyeken előforduló bántalmazás elleni biztonsági intézkedésként tekint a mindkét nemű személyzet alkalmazására, melyet különösen hangsúlyoz a fiatalok esetében. „A vegyes férfi-női jelenlét jótékony hatással lehet az őrzés étoszára, és a normalitást erősítheti a fogvatartási helyszínen.”³⁹

Az EMMI rendelet létszámnormájának nem teljesülése, a munkatársak túlterheltsége rossz bánásmód kialakulásához vezethet, aggodalomra ad okot a gyermekkorú ellátottak védelemhez és gondoskodáshoz való jogának érvényesülésében.

2.4. Tárgyi feltételek, elhelyezési körülmények, az elkülönítés lehetősége

A Javítóintézet 134 hektáros területének öt hektáros belső része veszi körül a főépületet. A parkot az ősfákra kihelyezett számos odú, madáretető, a virágokkal teleültetett szekér, szobrokkal díszített szökőkút teszi hangulatossá. A régi főbejárattól a kocsiutat szegélyező madárcseresznye fasor még ma is látható. Több nagy sportpálya áll a labdajátékokat kedvelők rendelkezésére. Vadregényes erdősáv vezet a romos, régi kórházi épülethez. Az öreg fák, és az épület várfalszerűen kialakított külső burkolata által határolt terület alkalmas szabadtéri színházi előadások, ünnepek megrendezésére.

³⁸ Vö.: Szelezsánné Egyed Dóra (2016) A pedagógusok körében megjelenő stressz, pszichoterror és kiégés jelensége; prevenció és kezelési lehetőségek a köznevelési intézményben Opus et Educatio 3. évfolyam 5. szám http://epa.oszk.hu/02700/02724/00010/pdf/EPA02724_opus_et_educatio_2016_05_590-603.pdf.

³⁹ CPT/Inf (99) 12. 26. pont.

A tágas tér, a természetközelség jó légkört sugároz. A pozitív hangulatot a növendékek is megerősítették, akik közül néhány arról számolt be, hogy itt jobban érzi magát, mint korábbi gondozási helyén, illetve mint ahol az előzetes letartóztatás idején tartózkodott. A park mellett található mezőgazdasági területek, konyhakertészet, házi baromfi tenyészet. A mezőgazdasági területek művelésében, a park, a kert gondozásában a növendékek szívesen vettek részt.

Az alapfeladatok ellátásához a költségvetés biztosított. A megtekintett épületek nagy része jó, illetve elfogadható állapotban volt. Néhány helyiség festésre várt, illetve néhol már az elhasználódott bútorok cserére szorultak volna. A javítások folyamatban voltak. Az iskolai vizesblokk felújítása a közelmúltban fejeződött be. A kerámia és egyéb szakkörök által készített használati és dísz tárgyak, falfestmények a növendékek kezűgyességét, nevelőik kreativitását tanúsítják. A karbantartásra és felújításra rendelkezésre álló költségvetési keretet a Javítóintézet vonatkozásában az igazgató elegendőnek ítélte meg, de az intézet leromlott állapotú szolgálati lakásainak felújítását nem lehet ebből a keretből finanszírozni. A lakások egy részében a Javítóintézet munkatársai vagy nyugdíjas kollégái laktak.

A parkot egyik oldalról a műhelysor zárta le, ahol többek között asztalos, faipari gépmunkás műhely is kialakításra került.

A főépületben található az igazgató irodája. Az egészségügyi részleg, az iskola, az ebédlő, és a PP csoport is ott lett elhelyezve. A többi csoport egy későbbi épületrészben kapott helyet, melynek homlokzatán olvasható a Javítóintézet mottója: „*Esélyt adunk, utat mutatunk.*” Minden csoportnak van egy tágas csoportszobája. Itt tanulhatnak, a helyi asztalos műhelyben maguk által készített íróasztalok mellett, a diákok. Ez a terem adott helyet a kanapékkal a csoportos beszélgetéseknek is, és itt tárolták a fiatalok a zárható szekrényekben a személyes dolgaikat. A kulcsokat eltávozáskor a nevelőknek kellett leadni. A csoportszobából pulttal volt leválasztva a nevelői sarok, illetve onnan nyílt egy zárható szoba is. A csoportoknak volt lehetőségük a saját kis konyhájukban főzni is a maguk számára, alkalmanként például meleg szendvicset, lecsót, palacsintát készítettek, nyáron bográcsozásra is volt módjuk. A közös helyiségekhez 2 nagy légterű, 6-6 ágyas háló tartozott. Az ágyak mellett éjjeliszekrények, polcok. Az egyszerűen berendezett szobákat a növendékek személyes tárgyai, a plüssállatok, az illatszerek, a családi fotók tették egyedivé.

A nevelők tapasztalatai szerint a gyerekek jobban szeretnek nagyobb közösségben lenni. Többször előfordult, hogy a kisebb létszámú csoportok egyetlen közös hálót használtak.

Amennyiben a járványveszély miatt szükséges lenne, egyrészt a nem használt csoportrészlegek biztosítanak teret az elkülönítésre, másrészt az orvosi részlegen is rendelkezésre állt több egymástól elkülönített betegszoba.

Az NMM a tárgyi feltételek, a járványhelyzetben szükséges elkülönítési lehetőségek biztosításának vonatkozásában alapvető joggal összefüggő visszaságra utaló körülményt nem észlelt.

2.5. Oktatás, foglalkoztatás, a szabadidő eltöltésének lehetőségei és esetleges megváltozása a veszélyhelyzetre tekintettel

Miután a Javítóintézetben iskola működik, az oktatás és foglalkoztatás a korábbi időszakhoz hasonlóan folytatódott a veszélyhelyzetben, nem kellett távoktatásra, digitális órákra átállni. Külső iskolában a látogatáskor jelenlévő növendékek közül senki sem tanult. Egy, január óta adaptációs szabadságon lévő fiú volt külső intézménybe beiskolázva. A járványhelyzet annyi nehézséget okozott, hogy esetenként szünetelt vagy akadozott az alapananyagokkal való ellátás.

A Javítóintézetben tartózkodó 44 növendék közül 24 (54,5%) járt iskolába. A látogatáskor faipari gépkezelő és szobafestő tanfolyamon tanultak a növendékek. Az igazgató sajnálattal jegyezte meg, hogy a hegesztő tanfolyamot már az előző tanévben sem tudta elindítani a

megfelelő alapképzettséggel rendelkező növendékek hiányában, pedig az egy keresett szakma, amivel jól el lehetne még külföldön is helyezkedni. A tanfolyamok elméleti és gyakorlati képzésből állnak, jól felszerelt műhelyekben folyt a képzést.

A műhelysoron a látogatás napján éppen egy hintaágy javításán dolgoztak a növendékek. A képzések elvégzésre a legtöbb növendék motivált. Egyikük arról számolt be, hogy mire a vizsgázásra kerül sor, ő már letölti a büntetését, de szeretne egy hónappal tovább maradni, hogy a vizsgát le tudja tenni, aminek nincs akadály.

A korábbi években több általános iskolai osztályban tanultak, és többféle tanfolyami képzésben vettek részt a növendékek.

4. táblázat. 2013-tól a látogatásig beiskolázott és elbocsátott növendékek száma ⁴⁰							
osztályfok, tanfolyam neve	2020. 05.21.	tanév					
		2018-19.	2017-18.	2016-17.	2015-16.	2014-15.	2013-14.
felzárkóztató + oktatásban részsült	4	3	2		1	6+5	12+2
4.osztály		1	1		3	1sp	1sp
5. osztály		3	3	3	3+1 sp*	2+3sp	1+1sp
6. osztály	6	6	10	5	9	5	4+5sp
7. osztály	5	10	19	11	20	11	9+6sp
8. osztály	3	30	22	17	23	23+1sp	17+8sp
9. osztály					1	4	3
ált. isk. összesen	18	54	57	36	61	64	69
faipari gépk. / asztalos	5	5	4	8	5	6	9
szobafestő	1	7	4	7	7	10	10
varró		3	4	2	3	1	
hegesztő				6	12		
kosárfonó					4	1	2
parkfenntartó					1		
tanf. képzés összesen	6	15	12	23	32	18	21
összes beiskolázott	24	69	69	59	93	78	90
összes végzett		43	46	43	59	51	58
elbocsátot- tak száma		77	80	85	105	83	90

*sp.: speciális iskolai képzésben részesült.

A Javítóintézet valamennyi növendékét foglalkoztatta. A csoportok felében, a B/2-es, a B3-as, a PP és a 12-es csoportban a foglalkoztatást csoporton belül oldották meg. A legfiatalabbak (1. csoport) egyöntetűen varró-foglalkoztatásban vettek részt. Az Intézetben található kreatív varróműhely a veszélyhelyzet miatti korlátozások alatt zavartalanul működött. A fennmaradó 3 csoport tagjai vegyesen voltak beosztva a Javítóintézetben belüli feladatokra. Nyolcan asztalos műhelyben, öten festőként, négy-négy növendék a tangazdaságban vagy udvarosként lett foglalkoztatva. A növendékek körében a szabadban végezhető tevékenységek voltak a legnépszerűbbek, többen jelezték a meghallgatások során, hogy szeretnének az udvaron dolgozni, a park gondozásában részt vállalni.

⁴⁰ Forrás: https://www.aszod-afi.hu/pdf/feladatellatas/elbocsatottak_iskolai_vegzettsege_2013_2019.pdf.

A veszélyhelyzetre tekintettel a nevelők fokozottan ügyeltek arra, hogy minden nap legyen testnevelési foglalkozás, melynek egy részét a tornateremben, ha az időjárás engedte, akkor a sportpályákon tartották. Hétfévenként növelték a programok számát, vetélkedőket, versenyeket szerveztek, a résztvevők üdítőket, csokikat kaptak a hiányzó kinti séták, vásárlások ellensúlyozására.

Az elmaradó csoportos városi kilépők szolgáltattak a veszélyhelyzet előtt lehetőséget a fiataloknak a 2000 Ft-os zsebpénzüket elköltésére, főként tisztasági szereket, stiftet, dezodorokat szoktak venni, a fennmaradó összegből jutott édességre, fagyalatozásra.

Az intézeten belül az egyórás szabadlevegőn való tartózkodás biztosítható, a látogatócsoport is látott a belső, zárt udvarokon is levegőző növendékeket. A meghallgatott fiúk egy része arról számolt be, hogy nem mindennap, csupán hetente 2-3 alkalommal ment ki a szabadlevegőre. A növendékek csocsózással, pingpongozással, labdarúgással, röplabdázással töltötték a szabadidejüket. Mójuk volt televíziózásra, és a konditerem használatára is.

A mások számára is példaként szolgáló jó magaviselet legnagyobb elismerése a 10 nap igazgatói jutalomszabadság, amit évente egyetlen növendék kaphat meg. Pénzjutalomra is volt lehetőség. A veszélyhelyzetben az intézmény-elhagyási tilalomban szüneteltek a Javítóintézeteken kívüli programok, de normál időszakban az azokon való részvétel lehetősége is jutalomként funkcionál.

A növendékek az Esztergomi Speciális Gyermekotthonban élő lányokkal rendszeresen találkoztak. Előfordult, hogy Aszódon az intézet udvarán rendeztek ünnepséget, színházi előadást. A 2019-ben hetedik alkalommal megrendezett Szívek Zarándoklatán is közösen vettek részt. A két intézet ellátottai és nevelői Aszódtól Máriabesnyőig gyalogoltak. A csoporthoz mindazok csatlakozhattak, „*akik ebben az élményben részt kívántak venni: az intézet dolgozóinak családtagjai, a Galga mente hívő népe*”⁴¹.

Kinyílik a Javítóintézet az érdeklődők előtt a szintén hagyományos rákellenes futás alkalmával is.

Ezeken túlmenően számos esetben rendeztek az elmúlt tanév során szavalóversenyt, tartottak lovasbemutatóval egybekötve gyermeknapot, eljutottak néhányan jutalomként Zalaegerszegre.

A hitélet a járványveszély ideje alatt sem szünetelt. A szokásos rendben, szombatonként 17.30-kor volt istentisztelet a főépületben található kápolnában. Egy-egy alkalommal 6-12 fiatal vett részt rajta, a szükséges másfél méteres távolság megtartása nem okozott nehézséget.

Az egészségügyi veszélyhelyzet idején az oktatás, a foglalkoztatás megvalósításában, az elfoglaltságok biztosításában a látogató csoport alapvető joggal összefüggő visszáságra utaló körülményt nem észlelt.

2.6. Egészségügyi, mentálhigiénés ellátás a veszélyhelyzet alatt

A veszélyhelyzet bejelentését követő hétfőn az igazgató rendkívüli vezetői értekezletet hívott össze. Létrehozott egy úgynevezett „infekció kontroll-csoportot”, és elrendelte az első korlátozó intézkedéseket. Szigorította a higiéniai szabályokat, napi szintű fertőtlenítést írt elő. Növelték a mosás gyakoriságát, a növendékek intenzívebben, naponta kétszer is takarítottak. Kézfertőtlenítőt kaptak a csoportok. Fertőtlenítési pontokat jelöltek ki, a bejáratnál és az étkezőnél fertőtlenítő hatású kézmosó vizet tartalmazó vödröt helyeztek ki. **A higiénia érdekében azonban célszerűbb lenne egyszer használatos kézfertőtlenítő szert biztosítani a közösen használt fertőtlenítőszeres víz helyett.** A fertőtlenítőszeres folyamatot folyamatos beszerzéséhez szükséges költségvetést a fenntartó biztosította, illetve belső erőforrásokat is mozgósítottak erre a célra. Beszerezték és kiosztották védőeszközöket, a növendékek kaptak

⁴¹ <http://vaciegyhazmegye.hu/programok/3197/SZIVEK-7-%E2%80%9EHALAADO%E2%80%9D-ZARANDOKLATA.html>.

gumikesztyűt, minden növendéknek volt maszkja, bár azokat az intézeten belül, egymás között nem viselték.

A növendékek szóban kaptak tájékoztatást a járványveszélyről, a szükségessé váló korlátozásokról, a fertőtlenítési, takarítási szabályokról. Emellett a helyes kézmosás szabályairól szóló plakát több helyen is látható volt, és megismertették a növendékekkel az Értelmi Fogyatékosággal Élők és Segítőik Országos Érdekvédelmi Szövetségének (ÉFOÉSZ) könnyen érthető, koronavírusra vonatkozó ismertetőit is.

Egymástól a másfél méteres távolságot mind a csoportszobákban, mind az iskolai osztálytermekben, és egyéb foglalkozások alatt tudták tartani. **Az óvintézkedések sikeresek voltak, az intézetbe nem került be a vírus.** Az igazgató arról tájékoztatott, hogy az Aszódi járást is elkerülte a fertőzés.

A látogatást megelőző napokban számos korábbi korlátozás feloldásra került, 2020. május 18-án a Nemzeti Népegészségügyi Központ bejelentette, hogy a látogatási és a kijárási tilalom a továbbiakban nem terjed ki a javítóintézetekre⁴². Az igazgató bejelentését a korlátozás enyhítéséről a Javítóintézet növendékei nagy tapsal fogadták. A vezető hangsúlyozta, hogy a továbbra is fennálló veszélyhelyzetben a fertőtlenítésre vonatkozó szabályok érvényben maradtak, fokozatosan oldja fel a korlátozásokat. A növendékek úgy tudták, hogy a látogatást követő héttől már lesz módjuk eltávozásra menni. Az igazgató tervei szerint 2020. május 31-étől tudják újra megnyitni a kapukat a hozzátartozók előtt.

Az NMM megjegyzi, hogy bár az országos tisztifőorvos 2020. május 18-án kelt Határozta feloldotta a javítóintézetre vonatkoztatva a korábbi korlátozásokat, de a 90/2020. (IV.5) Kormányrendelet⁴³ még hatályban volt, mely szerint a személyes kapcsolattartás nem engedélyezhető. Csupán június elsejétől módosult úgy a Kormányrendelet, hogy a javítóintézet igazgatójának van lehetősége a korlátozásra, vagyis ekkortól szűnt meg a kötelező érvényű tiltás. **Aggodalomra ad okot az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében rögzített jogbiztonság elve vonatkozásában, ha a különböző szintű szabályozások (kormányrendelet és tisztiorvosi határozat) nincsenek egymással összhangban.**

Az igazgató elmondta, hogy bár lenne álláshelye, mégsem tud főállású orvost foglalkoztatni. Ugyanakkor több, a Javítóintézettel szerződéses jogviszonyban álló orvos rendelt helyben, rendszeresek voltak a foglalkozás-egészségügyi és fogszakorvosi vizsgálatok. A házi orvost felkeresni naponta lehetett. A Javítóintézet szomszédságában található az Aszódi Szakorvosi Rendelőintézet, elérhető a gödöllői Tormay Károly Egészségügyi Központ is, gödöllői pszichiáter szakorvossal volt a Javítóintézetnek jó kapcsolata.

A Javítóintézetben betegszoba, vizsgáló helyiség, gyógyszeres helyiség rendelkezésre állt. Egészségügyi elkülönítésre és biztonsági elkülönítésre is volt lehetőség. Biztonsági elkülönítőt a látogatást megelőző év őszén használták utoljára, egy pszichotikus állapotba került fiatal esetében volt rá szükség. A veszélyhelyzet időszakában a korlátozások, a bevezetett szükségszerű változtatások miatt a növendékekben keletkező feszültség egyetlen esetben sem vezetett fegyelmi vétség elkövetéséhez.

Három pszichológus foglalkozott a növendékekkel. A befogadás időszakában a pszichológusok többször találkoztak minden újonnan érkező növendéssel, az állapotfelmérés keretében kezdeményeztek beszélgetéseket. A növendékek is kereshették a pszichológusokat. Többen számoltak be pozitívan ezekről az egyéni vagy csoportos foglalkozásokról. Volt, aki a relaxációs gyakorlatokat, más az együtt megoldott feladatokat emelte ki.

⁴² Lásd: az országos tisztifőorvos 13305-47/2020 EÜIG számú határozata (2020. V. 18.).

⁴³ Lásd „E rendelet hatálybalépésétől a fiatalok részére a) a Bv. tv. 357. § (8) bekezdés d)-h) pontja szerinti kapcsolattartás, ideértve a jutalmazás esetét is, valamint a rendkívüli eltávozás, [...] nem engedélyezhető.” A veszélyhelyzet kihirdetésével összefüggésben egyes büntetés-végrehajtási szabályok módosításáról szóló 90/2020. (IV. 5.) Korm. rendelet 8. § (3) bekezdés a) pont.

Mivel a növendékek túlnyomó többsége próbált már ki kábítószer, drogprevenációs foglalkozásokat is tartott az egyik pszichológus. Egy ilyen alapkurzus áprilisban zárult le, a haladó kurzus a látogatáskor még folyamatban volt⁴⁴.

Az egészségügyi és mentálhigiénés ellátással kapcsolatban alapjogot veszélyeztető körülményt a látogatócsoport nem észlelt.

2.7. Kapcsolattartás a látogatási tilalom alatt, a panaszjog érvényesülése

A személyes találkozások elmaradásának feszültség keltő hatását a Javítóintézet munkatársai igyekeztek különböző intézkedésekkel, mint például a 2.4. alfejezetben részletezett sportfoglalkozások gyakoriságának növelésével ellensúlyozni. A növendékek megértették a szükségszerű korlátozások okát, és sem ők, sem a hozzátartozóik nem éltek emiatt panasszal. Az ügyeletes fülke mellett és az ebédlőben kihelyezett panaszládák ebben az időszakban is üresek maradtak. A panaszokat ezen a módon az ügyészek és az igazgató számára juttathatták el a növendékek és hozzátartozóik.

Az igazgató elmondása szerint a telefonálási lehetőségeket a házirendben szabályozottakhoz képest korlátlanul lehetett igénybe venni. A növendékek a korlátlanságot nem említették, de arról beszámoltak, hogy módjuk van telefonálni hetente háromszor, kedden, csütörtökön és vasárnap, ami több a Bv. tv-ben meghatározott heti két alkalomnál⁴⁵. A Javítóintézet vezetékese telefonhálózatát használhatták erre a célra. A növendékek mobil telefont nem tarthattak maguknál. Anyák napja alkalmából minden növendék hazatelefonálhatott. Az ötperces telefonbeszélgetést a Javítóintézet finanszírozta. Ezt az élményt lelkesen megosztották a fiatalok a látogatócsoporttal. Egyikük arról számolt be, hogy bár neki nincsenek szülei, de van egy ismerős család, akikkel tud telefonon beszélni. Az NMM az EMMI Debreceni Javítóintézetében tett látogatásról készült jelentésében is kifejtette, hogy a javítóintézetekben engedélyezett heti kétszer 10 perces telefonálási lehetőség hátrányos megkülönböztetést eredményez a büntetés-végrehajtás intézeteiben jogerősen elítélt fogvatartottakhoz képest, akik számára rezsimtől függően hetente 10-75 perc között változik a telefonálásra fordítható idő.⁴⁶

Mivel a Bv. tv.⁴⁷ minimális időtartamnak határozza meg a heti kétszer 10 perces telefonálási lehetőséget, az NMM ismételten javasolja a telefonálási idő növelését, illetve a harmadik telefonálási alkalom beépítését a jutalmazási formák közé. Továbbá célszerű lenne annak megvizsgálása, hogyan lehetne skype-olási lehetőséget kialakítani azon növendékek számára, akiknek a kapcsolattartói elérik a világhálót.

Az igazgató beszámolt arról, hogy a személyes kapcsolattartás újraindítását felméréssel kezdik, és a hozzátartozókkal történő egyeztetések alapján ütemezik az elmaradt látogatások pótlását. A korábbi gyakorlatnak megfelelően továbbra is vasárnap lenne a kapcsolattartás napja, de megkezdték az időben eltolt látogatásfogadás menetének a kidolgozását, hogy csökkentsék az egy időben az intézetben tartózkodó kintről érkező személyek számát.

A csomagküldés és a levelezés a veszélyhelyzetben annyi változtatással működött, hogy a csomagokat kiosztás előtt egy napig külön tárolták. A szülők megértették, hogy romlandó dolgokat nem tehetnek a csomagba, nagyobb mennyiségben küldtek csomagolt élelmiszereket.

A veszélyhelyzet kihirdetése óta gyám nem látogatta meg a növendékeket. Korábban általában hetente 2-3 gyám jött az intézetbe.

A megkérdezett fiatalok arról számoltak be, hogy nem ismerik, vagy nem elérhető számukra a gyám, többen a gyermekjogi képviselőről sem hallottak még. A gyámoknak

⁴⁴ https://www.aszod-afi.hu/pdf/drog_es_alkoholprevenacios_foglalkozas_2020.pdf.

⁴⁵ Bv. tv. 359. § (1) A fiataikorú telefonkészülék használatára hetente két alkalommal legalább tíz perc időtartamban jogosult. A fiataikorú a javítóintézet által kijelölt telefonkészüléket használhatja.

⁴⁶ Lásd az AJB-493/2018. számú ügyben tett jelentésének 2.10.2. alfejezete és 32. ajánlása.

⁴⁷ „A fiataikorú telefonkészülék használatára hetente két alkalommal legalább tíz perc időtartamban jogosult. A fiataikorú a javítóintézet által kijelölt telefonkészüléket használhatja.” Bv. tv. 359. § (1) bekezdés.

havonta legalább egy alkalommal személyes találkozás keretében kell beszélgetést kezdeményezniük a 6 éven felüli gyámoltjaikkal.⁴⁸ A veszélyhelyzetben azonban az emberi erőforrások miniszterének útmutatója⁴⁹ szerint az országos tisztifőorvos 13305-16/2020/EÜIG számú határozatában elrendelt „látogatási tilalom kiterjed [...] a gyámra, indokolt esetben a gyermek kapcsolattartásra jogosult hozzátartozójára, [...] a gyermekjogi képviselőkre is”. Az, hogy a vizsgált időszakban személyesen nem látogatták a gyámok az intézetet, megfelelt az előírásoknak. A későbbiekben azonban érdemes felvilágosítást tartani a gyermekjogi képviselő szerepéről, valamint elősegíteni a gyámok és gyámoltjaik közötti telefonos vagy interneten keresztül történő kapcsolattartást is.

A vizsgálat a veszélyhelyzetben való kapcsolattartás vonatkozásában, a panaszjog érvényesítésében alapvető joggal összefüggő visszásságra utaló körülményt nem észlelt.

3. Összefoglalás

Az NMM két munkatársa 2020. május 21-én az EMMI Aszódi Javítóintézet, Általános Iskola, Szakiskola és Speciális Szakiskolába látogatott. Az alapvető jogok biztosa a 40/2020. (III. 11.) Korm. rendelettel kihirdetett veszélyhelyzetre tekintettel a látogatását előre bejelentette. A vizsgálat alatt a látogatócsoport tagjai védőfelszerelést viseltek.

A látogatáskor a 160 férőhelyes intézmény 53%-os kihasználtsággal működött. A május 21-én jelenlévő növendékek száma 44 volt, 41-en eltávozáson, a büntetés-végrehajtás intézményeiben vagy engedély nélkül voltak távol. A növendékek 8 csoportba voltak besorolva, egyetlen csoport létszáma sem haladta meg a 8 főt. A pszichopedagógiai csoport tagjainak a szocializációs és egyéb hátrányaik leküzdéséhez segítséget nyújtanak a hozzájuk beosztott nevelők és gyermekfelügyelők, akiknek a száma jelentősen magasabb az EMMI rendeletben meghatározott létszámminimumnál, és jelentősen meghaladja a Javítóintézet többi csoportjának átlagát.

A Javítóintézetben a befogadásban és elbocsátásban a veszélyhelyzet nem okozott fennakadást. Azt azonban megjegyzi az NMM, hogy csupán a járványhelyzetre való tekintettel elfogadható az, hogy a befogadó csoportból nem kerültek ki egy hónap elteltével a növendékek. A belső iskolában az oktatás zavartalanul folytatódott a járványveszély időszakában, a látogatáskor a jelenlévő növendékek 54%-a (24 fő) volt beiskolázva. A javítóintézeti nevelésre utalt növendékek foglalkoztatása teljes körű volt.

Az NMM megállapította, hogy a munkavállalók körében nincs jelentős fluktuáció, sok a tapasztalt, 10 évnél régebben az intézményben dolgozó alkalmazott. Ugyanakkor aggodalomra ad okot, hogy a Javítóintézet munkatársainak – a pedagógusok, nevelők és a gyermekfelügyelők esetében egyaránt – nagymértékben túlmunkát kellett teljesítenie. Ez kiégést eredményezhet, veszélyezteti az alkalmazottak pszichés- és fizikai jóllétét, továbbá negatívan hathat a növendékekkel szemben tanúsított bánásmódra. A Javítóintézet a csoportokhoz sorolt gyermekfelügyelők, és az oktató tanárok vonatkozásában nem teljesítette az EMMI rendeletben meghatározott létszámnormát.

Az NMM a járványhelyzetben szükséges elkülönítési lehetőségek biztosítását megfelelőnek találta. A javítóintézetben a takarítást, a mosást, a fertőtlenítést a járványveszélyben gyakoribbá tették, melyhez elegendő fertőtlenítő- és tisztítószer állt rendelkezésre. Az NMM azonban felhívja rá a figyelmet, hogy a Javítóintézet a növendékek számára az ebédlőben a közös használatú fertőtlenítőszeres víz helyett lehetőség szerint egyszerű használatos kézfertőtlenítőt biztosítson.

⁴⁸ Lásd. Gyvt. 86. § (1) bekezdés ab) pont.

⁴⁹ Emberi erőforrások minisztere: „Útmutató az Országos Tisztifőorvos határozatában foglaltak végrehajtásához” Budapest, 2020. márc. 19.

A növendékek a járványhelyzettel és annak megelőzésével kapcsolatban tájékozottak voltak, a látogatási tilalom okát megértették, ellene és az egyéb korlátozó intézkedésekkel szemben panasszal nem éltek. A veszélyhelyzetre tekintettel a nevelők növelték a sport-foglalkozások és egyéb programok, valamint a telefonálási lehetőség számát.

4. Ajánlások, kezdeményezések, javaslatok

A látogatás megállapításaival összefüggésben az Ajbt. 31. § (1) bekezdése alapján felkérem

1. a **Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság főigazgatóját** mint a Javítóintézet fenntartóját, hogy biztosítsa az elhasználódott bútorok cseréjének, a festésnek az anyagi fedezetét.

A látogatás megállapításaival összefüggésben az Ajbt. 32. § (1) bekezdése alapján kezdeményezem, hogy a **Javítóintézet igazgatója**

2. gondoskodjon róla, hogy a Javítóintézet Szervezeti és Működési Szabályzata, Pedagógiai Programja elérhető legyen a Javítóintézet honlapján;
3. biztosítsa, hogy az 1/2015. (I. 14.) EMMI rendelet 1. mellékletében meghatározott létszámnorma a gyermekfelügyelők esetében valamennyi csoport vonatkozásában teljesüljön;
4. biztosítsa, hogy az 1/2015. (I. 14.) EMMI rendelet 1. mellékletében meghatározott létszámnorma az iskolai tanár/tanító munkakörben foglalkoztatottak esetében teljesüljön;
5. gondoskodjon róla, hogy az alkalmazásban álló munkatársak munkaterhelése, az átlagos túlmunkaórák száma, és az egyes egyének által teljesített kiugróan magas túlóraérték is, csökkenjen;
6. a növendékek számára az ebédlőben a közös használatú fertőtlenítőszeres víz helyett lehetőség szerint egyszer használatos kézfertőtlenítőt biztosítson;
7. fontolja meg a növendékek telefonálásra fordítható idejének növelését, a telefonálási alkalmak számának emelését, illetve a kapcsolattartási formák kiterjesztését a világhálón keresztül történő ellenőrzött kapcsolattartással.

Budapest, 2020. az elektronikus dátumbélyegző szerint

Dr. Kozma Ákos

Az OPCAT NMM AJB-2799/2020. számú jelentésének képmelléklete

1-2. kép Megbeszélés védőfelszerelésben a Javítóintézet udvarán

3. kép Mottó az újabb szárny homlokzatán:
„Esélyt adunk, utat mutatunk”

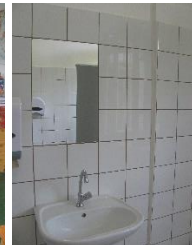
4-5. kép Csoportszoba a saját készítésű bútorokkal, nevelői sarok és zárható szekrények

6. kép Háló,
személyes tárgyakkal

7. kép oktatás közben a 1,5 m-es távolság biztosított

8-9. kép Felújított vizesblokk az iskolában és egy felújításra szoruló helyiség

10. kép egészségügyi részleg

11. kép A befogadó csoport belső udvara

12. kép Szabadtéri foglalkozások hangulatos helyszíne

13. kép Fertőtlenítőszeres vizet tartalmazó vödör az ebédlőben